

Тақырыбы :

Ағзалардың көбею формалары

Қарағанды
облысы

Қарқаралы
ауданы

№ 21 Бақты орта
мектебінің
биология пәні
мұғалімі

Нұрахмет Жанат
Төлеутайқызы

Сабақ құрылымы :

- 1. Ұйымдастыру кезеңі*
- 2. Еңбегіне қарай өнбегі*
- 3. “Білгенге маржан ”*
- 4. білім кілті*
танымдылықта
- 5. “Жан қиналмай жұмыс*
бітпес,
Талап қылмай мұратқа
жетпес”
- 6. Оқу түбі тоқ*

I. Ұйымдастыру кезеңі

Оқушыларды сабаққа икемдеу.

Адам меңгермейтін білім бар ма ?

Жойқын істі тындырар күшің бар да.

Оқы, үйрен, жас ұрпақ бәрін меңгер ,

Алға қойған мақсатың ісің бар да !

Еңбегіне қарай өнбегі

- Білім минуты

10	10
20	20
30	30
40	40

- 1. Оттексіз ортада өмір сүретін ағзалар не деп аталады ?
- 2. жасыл өсімдіктер , балдырлар энергияны қандай жолмен алады ?
- 3. оттегімен тыныс алатын ағзалар тобы
- 4. Жасушадағы маңызды энергетикалық зат
- 5. Шұбалшаң, көң қоңыздары , шіріту бактериялары қалай қоректенеді ?
- 6. Фотосинтез ғаламшарымызды, тірі ағзаларды немен қамтамасыз етеді ?
- 7. Дайын затты пайдаланатын ағзалар тобы ?
- 8. Өзге ағзалар есебінен өмір сүретіндер ?

Еңбегіне қарай өнбегі

Білім минуты

10

20

40

30

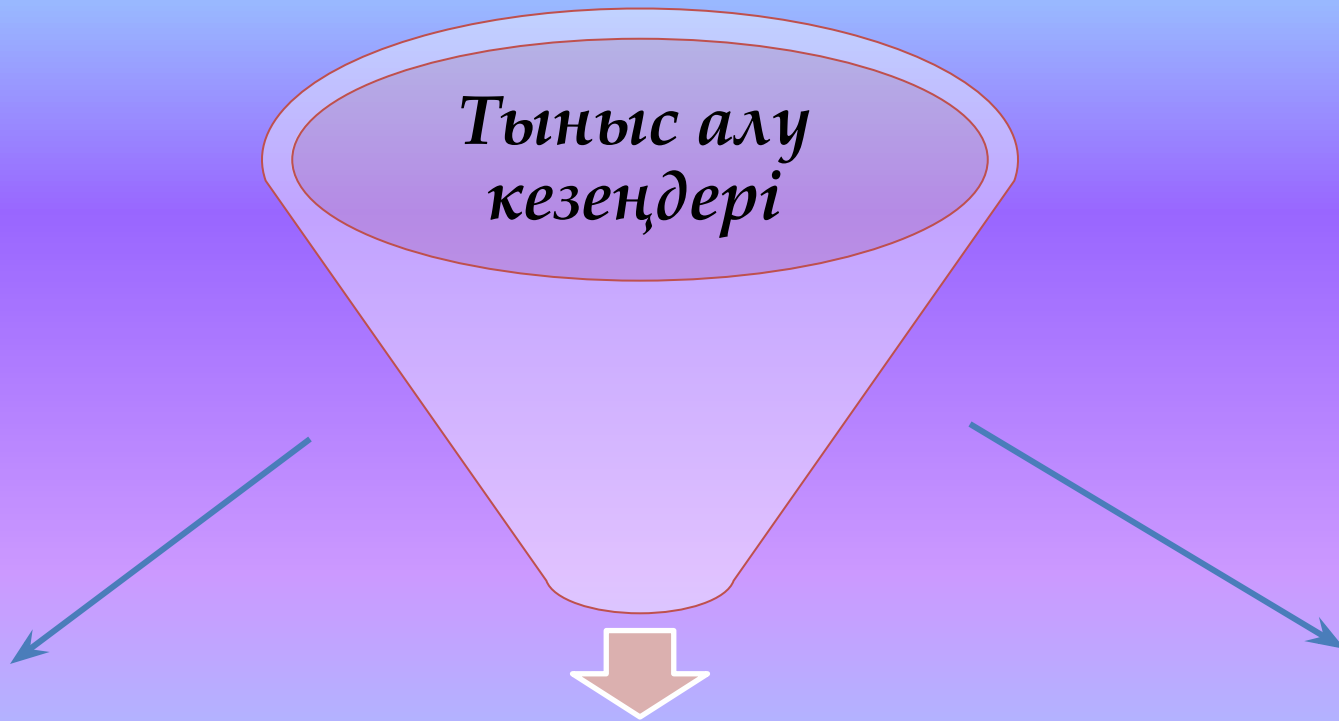
10

20

30

40

ТОПТАСТЫРУ

Лездемелік сұрақтар :

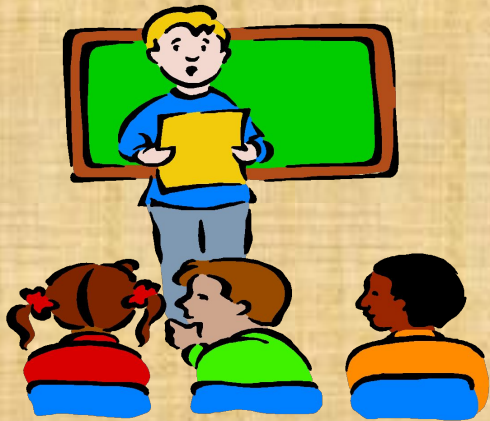
- Фотосинтездің қанша сатысы бар ?
- Сыртқы фактор немен анықталады ?
- Кальвин айналымы фотосинтездің қай фазасы ?
- Күн энергиясының химиялық энергияға өзгеруі қай сатыда ?
- Өздігінен реттелу деген не ?
- Жылу реттеу бейімділігі бойынша құстар ,сүт қоректілер қай топқа жатады ?
- Тропизм деген не ?
- Фототаксис деген не ?

Жаңа тақырып

§ 20 .Ағзалардың көбею

формалары

Мақсаты : оқушыларға көбеюдің биологиялық маңызы, түрлері, жынысты, жыныссыз жолмен көбею жолдары , ерекшеліктеріне тоқталу.

Дамытушылық: оқыту кезінде оқушыларға әртүрлі тапсырма бере отырып, оқушылардың ойлау қабілетін, жадысын, шығармашылық қабілеттерін арттыру.

Тәрбиелік : оқушыларға өз бетімен жұмыс жасауға алған білімдерін іс –жүзінде қолдана білуге , сабақ процесінде ақпараттық –коммуникациялық технологиямен тиімді жұмыс жасай білуге тәрбиелеу.

Түрі : аралас сипатта

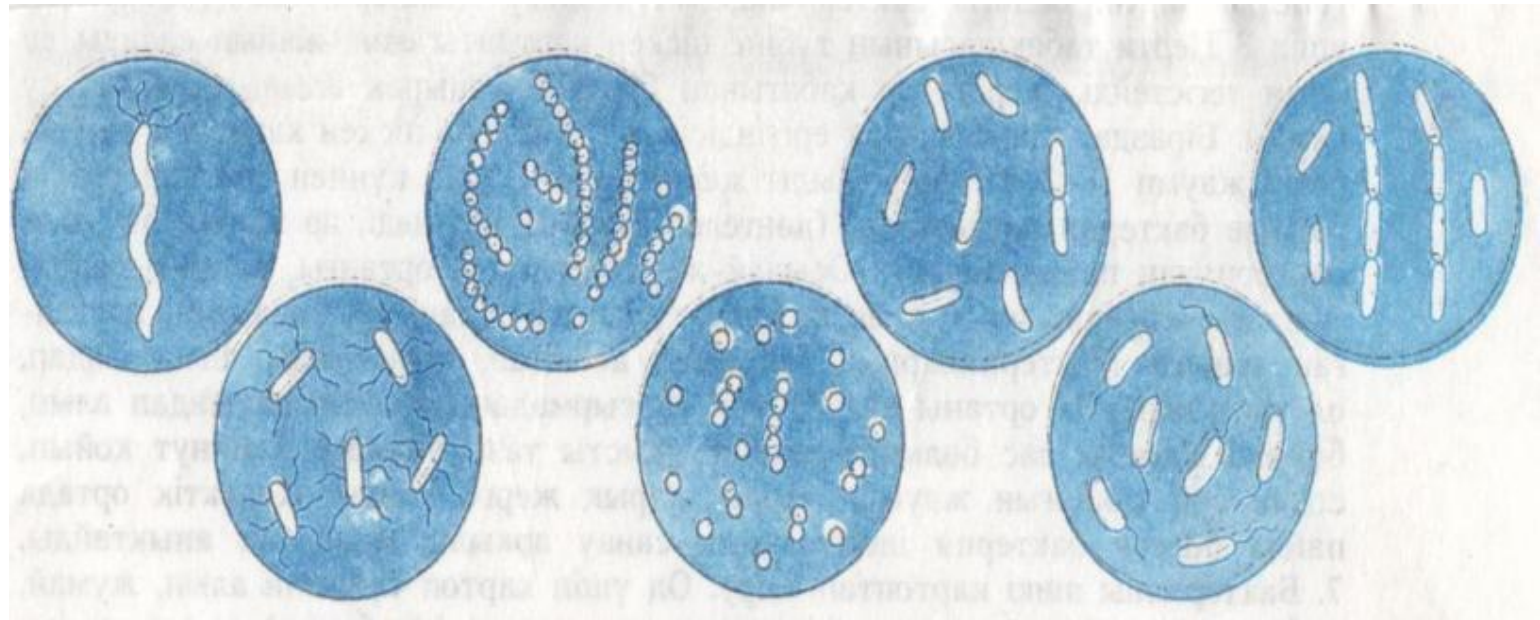
Әдісі : интербелсенді баяндау , тест, сұрақ –жауап

Көрнекілігі : интербелсенді құралдар, слайд, үлестірме материалдар, ДК

Пәнаралық байланыс : биохимия

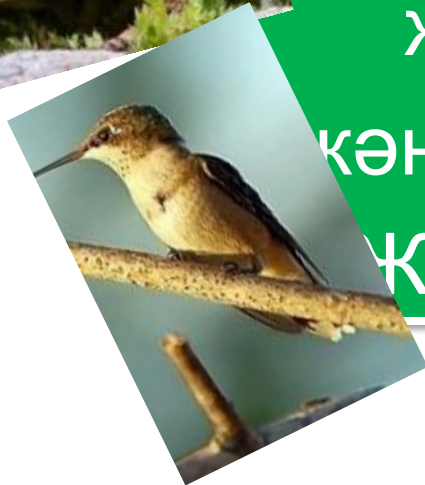
Жыныссыз жолмен көбею формалары және олардың сипаттамасы.

1. Қарапайым бөліну - біртұтас ағзалар ретіндегі бактериялардың көбеюі.

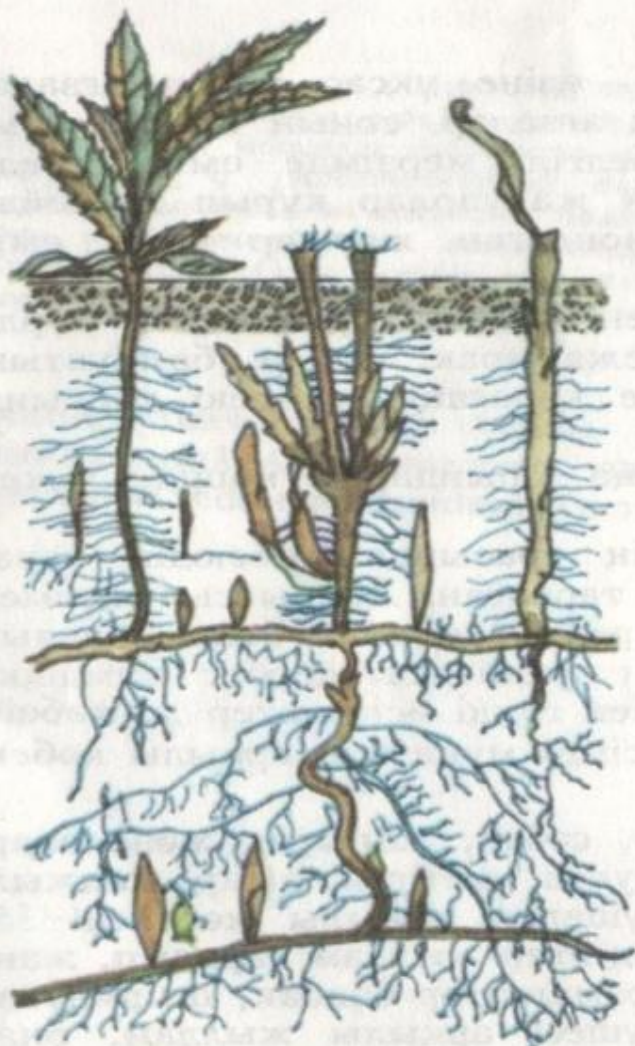
2. МИТОЗ

Амебалар
Жасыл
эвглена
Эукариотты бір
жасушалы
көндіктер мен
Жануарлар

3. Өсімдіктің көбею – жоғары сатыдағы өсімдіктерге тән өсінді – өскін клон деп аталады.

- Жапырақ қалемшесі – бегония, қозажай
- Пиязшық – пияз, сарымсақ, лалагүл.
- Тамырсабақ – құртқашаш, інжугүл, бидайық.
- Түйнек – картоп
- Мұртша – бүлдірген, құлпынай
- Телу – жеміс ағаштары

Тамыр бөліктері арқылы

Сұлатпа өркен арқылы

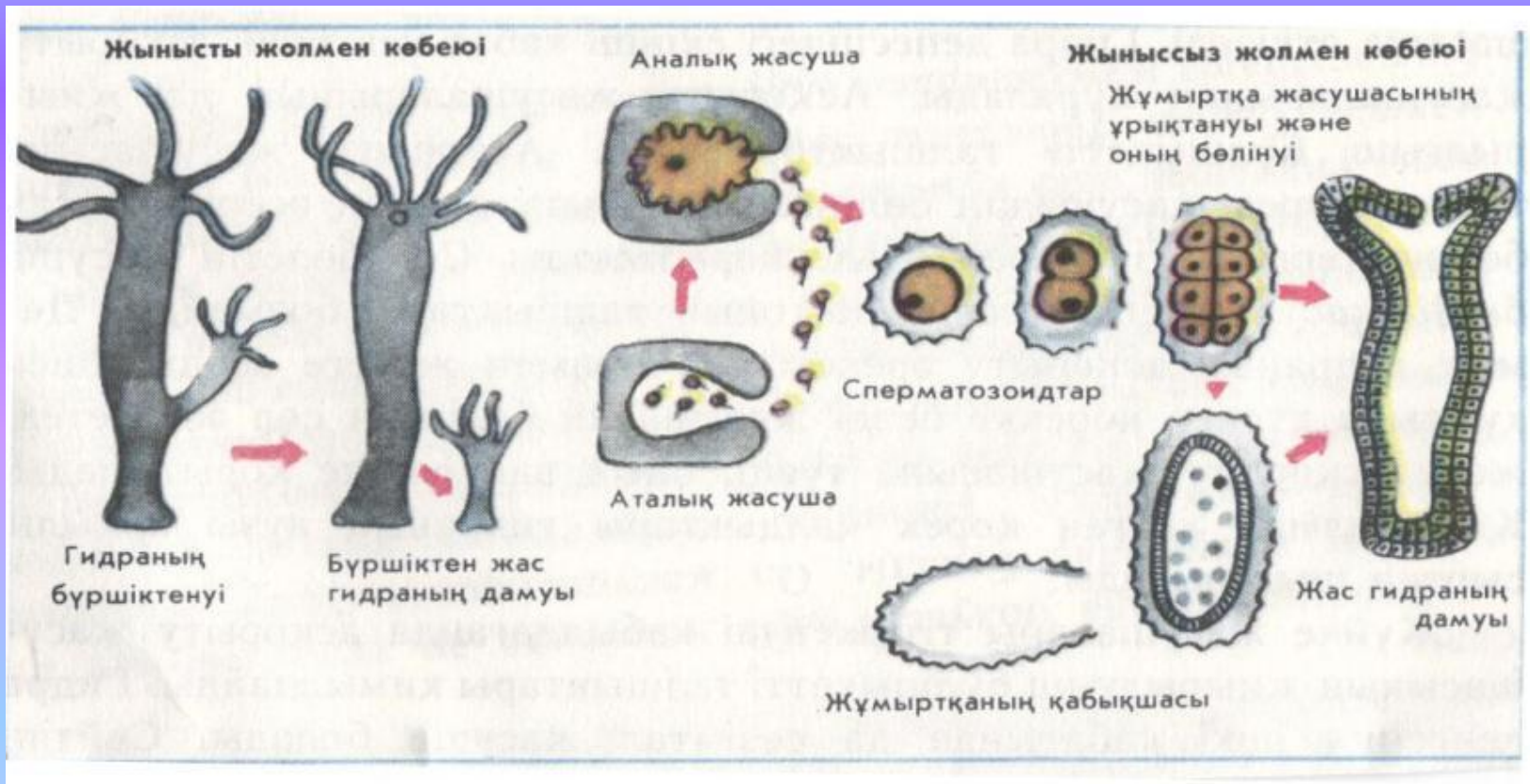
Тамыр түйнектері арқылы

Жапырағы арқылы

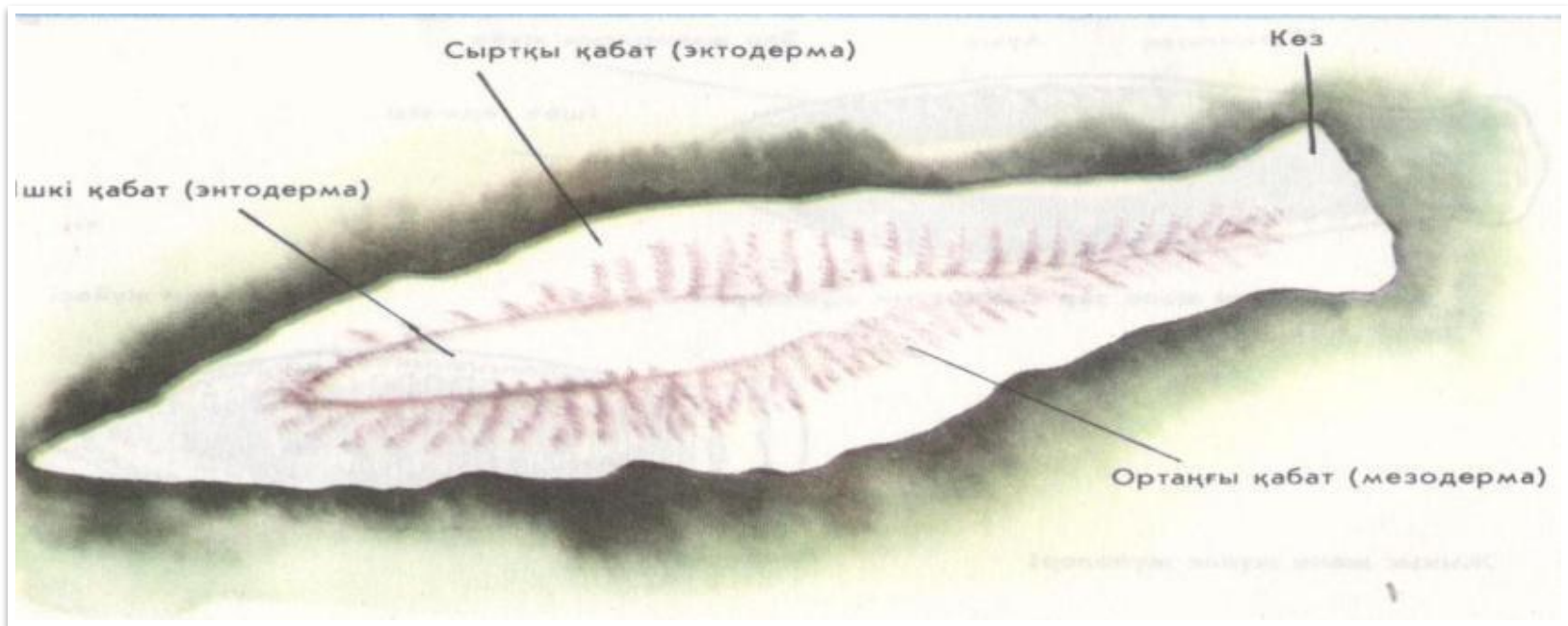
4. Бүршіктену – аналық ағзадан бүршіктеніп түзілетін өсінді.

Гидра

5. Бүрмелену /стробиляция/ немесе үзбелену /фрагментация/ бұл ересек дарақтардың жеке үзбелер арқылы көбею жолы.

- Ішек қуыстылар ,жалпақ құрттар , теңіз жұлдызы ,буылтық құрт , полала.**

6. Спора түзу

**Жоғары сатыдағы
саңырауқұлақтарда –
мейоз, төменгі –
митоз.**

- **Саңырауқұлақтар,
өсімдіктер.**

7. Өсінді өскін арқылы көбейту

/клонирование/

**Сомалық жасушадан
тұтас дарақ өсіру
үдерісі өскінді
өскіннен өсіру.**

- **Долли қойлары ,
микробиология,
салалы өсімдіктер**

Жынысты көбею формалары және олардың сипаттамасы .

1	<i>Өсімдіктердің ұрықтанбай көбеюі /партеногенез/</i>	<i>Бақбақ, темекі, қызылша сорттары, орхидея түрлері, балара, жібек көбелегі</i>
2	<i>Қосылу үдерісі /конъюгация/</i>	<i>Бактериялардың қосылуы арқылы көбеюі</i>
3	<i>Қосылу арқылы эукариоттардың көбеюі /гендердің алмасу үдерісі /</i>	<i>Кірпікшілер, спирогира, саңырауқұлақ тардың кейбір түрлері</i>

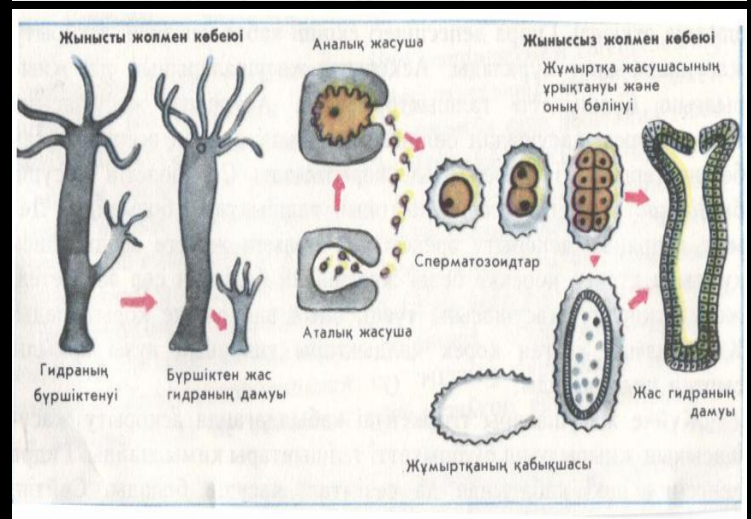
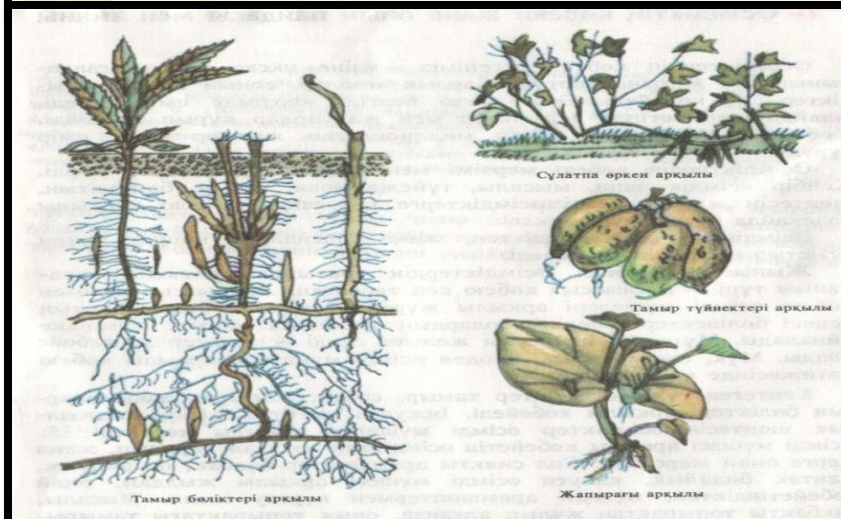
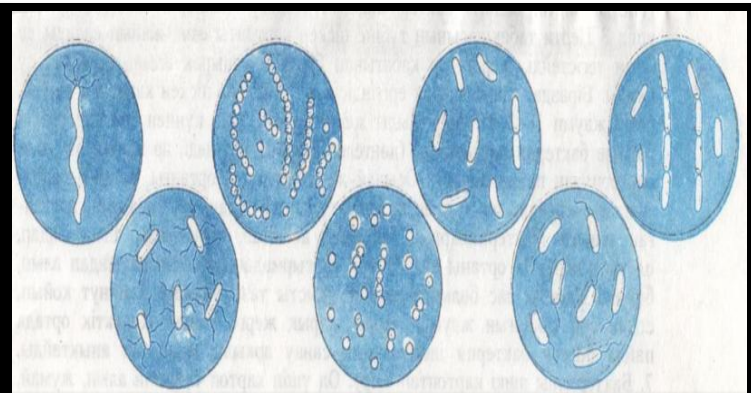
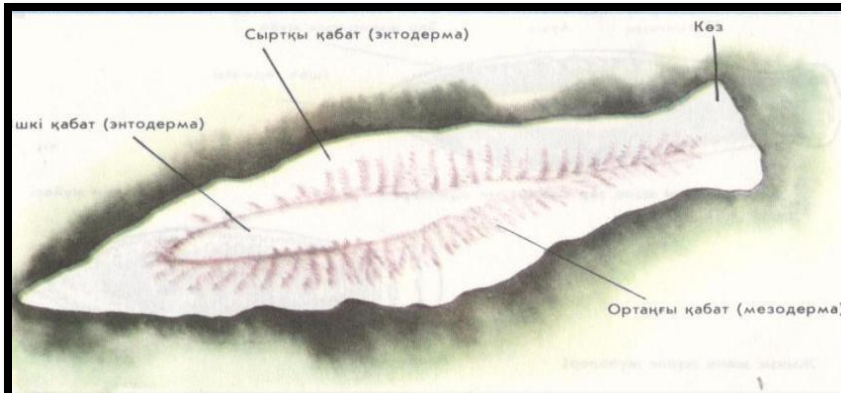
Гаметалардың қалыпты қосылуы Гермофродит, өздігінен ұрықтану.

- Өсімдіктерде - тозаңдану
- Сырттай ұрықтану –балықтар
- Іштей ұрықтану -жоргаллаушылар, сүтқоректілер
- Қосарынан ұрықтану –гүлді өсімдіктер
- Адамда –егіздік

“Білім кілті танымдылықта”

/білімді жүйелеу және қорытындылау./

Ғажайып алаң

Сәйкестендіру тесті

1	Спора түзу	Теңіз жұлдызы
2	Бүршіктену	Қыналар
3	Қарапайым бөліну	Саңырауқұлақ
4	Өсімді көбею	Жануарлар
5	Митоз	Бактерия
6	Үзбелену	Гидра

*“Жан қиналмай жұмыс бітпес,
Талап қылмай мұратқа жетпес”*

- 1. Митоз жолымен бір жасушалы ағзалар көбейе ала ма ?*
- 2. Ішек қуыстылар бүршіктену арқылы көбейе ала ма ?*
- 3. Үзбелену арқылы көбею шұбалшаңға қасиет пе ?*
- 4. Қосарланып ұрықтану жануарларда жүре ме ?*
- 5. Барлық ағзаға тән қасиет ?*

*Үйге тапсырма
§ 20 оқып келу,*

